

TALEPAPIR

DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	Åbent samråd
Titel	Svar på spørgsmål G, H og I
Målgruppe	Børne- og Undervisningsudvalget
Arrangør	Børne- og Undervisningsudvalget
Taletid	Ca. 15 min.
Tid og sted	Tirsdag den 8. december 2015 i FT, lokale 2-080

Disposition

1. Indledning
2. Svar på samrådsspørgsmål G
3. Svar på samrådsspørgsmål H
4. Svar på samrådsspørgsmål I

1. Indledning

- Udvalget har den 21. oktober 2015 efter ønske fra Jacob Mark (SF) stillet mig tre samrådsspørgsmål om klassestørrelser i folkeskolen. Ministeriet har desuden besvaret en lang række skriftlige spørgsmål. Som der løbende er blevet gjort opmærksom på, kan der være enkelte forskelle i tallene fra Danmarks Statistik, og tallene som ministeriet har udboret yderligere. Noget skyldes blandt andet fejlindberetning, som jeg senere vil vende tilbage til. Af den grund har vi løbende orienteret udvalget om tallene.

2. Svar på samrådsspørgsmål G

- Samrådsspørgsmål G lyder således: ”*Hvad er ministerens holdning til, at antallet elever, der går i en klasse med 24 elever eller derover, generelt har været stigende de sidste fem år, og hvordan vurderer ministeren, at det påvirker kvaliteten i elevernes undervisning? Der henvises til BUU alm. del – svar på spørgsmål 40 (2014-15, 2. samling).*”
- I Danmark har vi en decentralt styret folkeskole, hvor det er kommunerne og skolerne, der har ansvaret for at tilrettelægge elevernes hverdag, herunder også hvordan klasserne sammensættes, hvor mange der skal gå i den enkelte klasse, og hvornår klasserne deles op – selvfølgelig inden for de lovgivningsmæssige rammer, herunder reglerne om at der maksimalt må gå 28 elever i en klasse. De enkelte undtagelser, der kan være til reglen, er, hvis der fx kommer en tilflytter i løbet af skoleåret, hvor man kan gå op til 29 og maksimalt 30 elever, hvorefter klassen skal deles det følgende skoleår.
- Som det fremgår af spørgsmålet – hvor det lidt antydes, at der er sket et massivt skred de seneste år – har den gennemsnitlige klassekvotient de seneste skoleår ligget stabilt omkring 21,5 elever pr. klasse. Vi er altså ikke, som det ellers har været antydnet i debatten, ude i en situation med meget dramatiske stigninger i klassestørrelsen i den danske folkeskole.
- Den gennemsnitlige klasse har 21,5 elever, hvilket er langt under klasseloftet på 28 elever, der er fastsat i lovgivningen.

- Jeg vil i besvarelsen af samrådsspørgsmål I komme tilbage til de klasser, der ligger over de 30 elever, som er den absolutte maksimale størrelse. En klasse må ikke overstige det antal elever, og det er klart, at det selvfølgelig er fuldstændig uacceptabelt, at der er eksempler på, at nogle kommuner har brudt loven. Det kommer vi til at følge op på.
- Jeg bliver også spurgt til, om jeg vurderer, at det går ud over kvaliteten af undervisningen, at en klasse er større end 24 elever.
- Jeg tror, at man skal passe på med at tro, at man kan vurdere kvaliteten på baggrund af klassekvotienten for en skole. Klassekvotienten siger ikke særlig meget om kvaliteten i undervisningen, og tallet fortæller ikke, om der fx er to voksne i klassen, eller hvilken form for undervisning man har. Man skal derfor passe på med at sætte lighedstegn mellem antallet af elever i klassen og undervisningens kvalitet.
- Det vigtige er, hvad der foregår i klassen. Om klassen undervises af dygtige og engagerede lærere og pædagoger, der sætter klare og tydelige mål og rammer for, hvad der skal foregå i undervisningen og formår at skabe et klassefællesskab, hvor elevernes læring og udvikling sættes i centrum, og hvor eleverne trives og føler sig som en del af fællesskabet.
- En lav klassestørrelse – og det at dele en klasse op, som jo er en kommunal beslutning – skal holdes op imod de lærerressourcer, der ellers kunne være i en klasse med 28 elever. Jeg har stor respekt for den måde, vi har valgt at organisere vores folkeskole på, hvor det er lokalt i kommunerne, man gør sig overvejelserne og træffer beslutningerne. Ressourcerne kan kun bruges én gang, hvilket betyder, at beslutningen om at dele en klasse op gør, at man ikke samtidig vil have de samme ressourcer i den enkelte klasse til fx at anvende anderledes holddannelse som en del af undervisningen.
- Jeg mener, at vi med den nuværende regulering har fundet en fin balance mellem vores prioriteringer her fra Christiansborg, kravet om et minimumstimetal, et klasseloft og den lokale frihed, der skal være til at indrette skolevæsnet efter lokale forhold. Jeg mener ikke, vi her fra Christiansborg yderligere skal blande os i den kommunale prioritering af lærerressourcer. Det, vi selvfølgelig skal sørge for, er, at kommunerne lever op til den lovgivning, vi har lavet, og i dette tilfælde følge op i de konkrete kommuner, som ikke overholder reglerne om klasseloftet. Vi skal holde kommunerne benhårdt op på, at det er deres ansvar at sikre, at eleverne bliver dygtigere og trives bedre. Dermed skal man lokalt tage ansvar for at organisere undervisningstilbuddet på den lokale skole.
- Og vi skal sikre gennemsigtighed om de valg, der træffes lokalt, så det er muligt at have en løbende lokal dialog mellem ledelse, medarbejdere og forældre

om de beslutninger, der træffes, og hvad der ligger til grund for, om man vælger henholdsvis det ene eller det andet på en given skole.

- Nogle af de spørgsmål, jeg er blevet mødt med, har handlet om, hvorvidt man kunne kommunikere til en hel årgang i stedet for kun til enkeltklasser. Jeg tror, at vi skal passe på, at vi ikke tror, at der kun er én måde at kommunikere til en årgang på. Det kan være, der skal være mulighed for at kommunikere til en hel årgang, uden det nødvendigvis betyder, at man ikke respekterer, at der er flere klasser på årgangen.

3. Svar på samrådsspørgsmål H

- Samrådsspørgsmål H lyder således: ”*Hvilken betydning mener ministeren det har for inklusionsindsatsen, at antallet af elever, der går i en klasse med 24 elever eller derover, generelt har været stigende de sidste fem år?*”
- Jeg mener, man skal være varsom med at tro, at det udelukkende er et spørgsmål om klassens størrelse, når vi taler om god/dårlig inklusion.
- Det afgørende for elevernes læring og trivsel er, at der er folk omkring dem – i lærerteamet, i ressourcecenteret eller eksterne ressourcepersoner – som besidder de nødvendige kompetencer og har indsigt i, hvad en inklusionsopgave kræver.
- Vi kan jo se, at der nogle steder i landet har været problemer med at få inklusionsindsatsen til at fungere. Det er derfor, vi har igangsat et eftersyn af hele inklusionsområdet med pædagoger, lærere, ledere og elever – en lang række af de personer, der arbejder med udfordringerne til daglig – for at få et kvalificeret grundlag for eventuelt at justere på området.
- Jeg ser dog ikke noget, der peger på, at man kan løse alle problemer med mindre klassestørrelser. Man skal passe på med at tro, at der er én magisk løsning, når vi taler om inklusion. Derfor tror jeg, det er vigtigt, at vi afventer det arbejde, som inklusionseftersynets ekspertgruppe er sat til at lave, så vi kan træffe de rigtige beslutninger på den baggrund, og ikke blot handle ud fra, hvad der måske lidt firkantet set virker som det rigtige.
- Det er også vigtigt, at man lokalt gør sig disse overvejelser, hvor man kender det enkelte barn og den kontekst, som barnet indgår i. Det, der er rigtigt for ét barn, er ikke nødvendigvis rigtigt for alle andre børn.

4. Svar på samrådsspørgsmål I

- Med samrådsspørgsmål I bliver jeg spurgt om følgende: ”*Hvordan vil ministeren sikre, at der ikke fortsat forekommer skoleklasser med 30 elever eller derover?*”
- I forbindelse med udarbejdelsen af svaret på BUU spørgsmål 40 i oktober 2015 blev ministeriet opmærksom på, at der var tegn på, at nogle skoler og kommuner – ifølge data fra Danmarks Statistik – overskred det lovbestemte loft på max 30 elever i klassen ved skoleårets begyndelse. Svaret viste, at der pr. 5. september – altså en ca. en måned inde i skoleåret 2014/15 – var 3.379 elever i klasser med over 30 elever.
- Ved udarbejdelsen af denne opgørelse blev alle klasser med over 35 elever og alle klasser med under 10 elever frasorteret. Dette er sædvanlig praksis ved opgørelse af klassestørrelsen på baggrund af data fra Danmarks Statistik, idet det vurderes, at mindre og større klassestørrelser kan være potentielle fejlindberetninger, som ikke uden nærmere validering kan antages at udgøre en almindelig stamklasse.
- På baggrund af tallene – som også er oversendt til Folketinget – har ministeriet iværksat en udredning. Udredningen omfatter alle klasser med over 30 elever med udgangspunkt i skoleåret 2014/15. Jeg har i det brev, jeg den 7. december 2015 har sendt til jer, redegjort for denne udredning.
- Ministeret har indhentet oplysninger fra 61 kommuner om 364 klasser på 162 skoler, som på baggrund af Styrelsen for It og Lærings seneste opgørelse af dataudtræk fra Danmarks Statistik viste tegn på at have flere elever end 30. Der er blevet frasorteret en skole grundet et frikommuneforsøg med mulighed for at fravige klasseloftet. Desuden er en skole blevet nedlagt.
- På baggrund af de indhentede oplysninger er 321 sager afsluttet. I disse tilfælde viser data en forkert klasseopdeling. Det skyldes blandt andet, at mange skoler registrerer pr. årgang i deres administrative systemer, da det letter kommunikationen med elever og forældre (de kan fx lettere sende fællesmails til hele årgangen i stedet for at dele det op på klasser). Herudover er der mange klasser, hvor den endelige klassesdannelse første foretages ved afslutningen af børnehaveklassen. Det er muligt inden for lovens rammer (jf. folkeskoleloven § 25, stk. 2). I disse tilfælde har eleverne i børnehaveklassen i praksis været inddelt i klasser eller hold med færre end 31 elever fra skoleårets start, men er registreret som én samlet klasse i de administrative systemer.
- Der er dog 39 klasser, som ud fra ministeriets indledende gennemgang af oplysninger fra de pågældende kommuner har tegn på overskridelse af klasselof-

tet, og disse 39 klasser har ikke fået en godkendelse til at fravige klasseloftet som led i forsøg eller lignende. Derfor har vi også fokuseret yderligere på disse 39 klasser. Gennemgangen viser, at antallet af elever, som i skoleåret 2014/15 gik i klasser med flere end 30 elever snarere er i størrelsesordenen ca. 1.700 elever.

- For 4 klassers vedkommende har det endnu ikke været muligt at træffe relevante personer eller få uddybet de relevante oplysninger.
- Ud fra ovenstående fremgår det, at antallet af elever, som går i klasser med flere end 30 elever, er mindre end det indtryk, som data fra Danmarks Statistik umiddelbart giver. Man må derfor også sige, at det, at vi har haft mulighed for at komme til bunds i tallene over de seneste måneder, viser, at der er flere nuancer, end hvad der umiddelbart kom ud af tallene.
- Ministeriet vil tage kontakt til de kommuner og skoler, hvor der er mistanke om overtrædelse af reglerne om klasseloft og skriftligt indskærpe reglerne. I enkelte tilfælde vil ministeriet ud fra en konkret vurdering bede kommunerne om en redegørelse for, hvordan man fremadrettet vil organisere klassesdannelsen med henblik på overholdelse af klasseloftet.
- Jeg mener også, at det er vigtigt at holde fast i, at dette ikke er en generel kritik af kommunernes administration af reglerne om klasseloftet. Både de første tal og den efterfølgende udredning har vist, at man heldigvis har styr på det rigtig mange steder. Derfor vil vi tage fat i den enkelte kommune, hvor vi kan se, at der er problemer.
- Ministeriet vil naturligvis fortsat håndtere konkrete henvendelser om tegn på overtrædelse af reglerne om maksimal klassestørrelse på en skole og vil indskærpe reglerne i tilfælde af overtrædelse.
- Det er vigtigt, at vi bruger dette samråd til mere end blot at kigge bagud på de seneste fire år – hvor SF i en periode også var en del af regeringen. Vi skal bruge samrådet til fremadrettet at sørge for, at kommunerne ikke overtræder reglerne om klasseloftet.
- På baggrund af ministeriets udredning vil ministeriet fremover vejlede særligt om fortolkning af folkeskolelovens § 25, stk. 2, vedr. klassesdannelsen i børnehaveklassen, da dette lader til at være et af de områder, hvor skolerne har udfordringer i forhold til fortolkning af loven.
- Samtidig vil ministeriet ved eventuelle fremtidige godkendelser af forsøg specifikt præcisere, at reglerne om maksimal klassestørrelse skal overholdes, medmindre andet er tilfældet.

- Jeg håber også, at det kan gøre, at vi kan få diskussionen til at handle om de få steder, hvor reglerne overtrædes, i stedet for at være en generel kritik af, hvordan kommunerne har administreret reglerne. Jeg mener ikke, at man i tallene kan se, at kommunerne generelt spekulerer i at bryde loven. Dette har været antydnet i debatten, hvilket, jeg ikke mener, er en passende konklusion at drage på baggrund af den temmelig store udredning, vi nu har lavet af klassestørrelser og classesammensætninger i de forskellige kommuner.